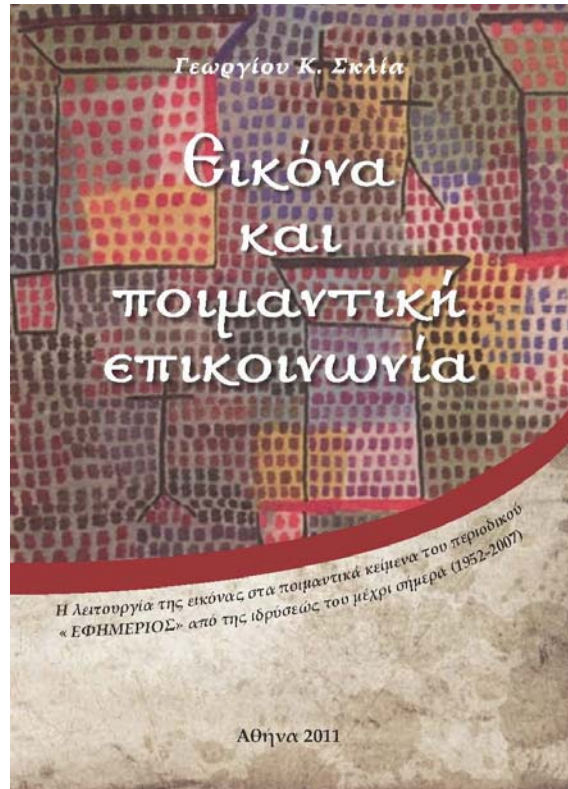

*Εικόνα και Ποιμαντική Επικοινωνία**

Η λειτουργία της εικόνας στα ποιμαντικά κείμενα του περιοδικού «ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ» από της ιδρύσεώς του το 1952 μέχρι το έτος 2007

Γεωργίου Κ. Σκλία,
Θεολόγου, Μ.Θ.

■ Αντικείμενο έρευνας

Η εργασία αυτή έχει ως στόχο να ερευνήσει τη λειτουργία της εικόνας, στα ποιμαντικά κείμενα του περιοδικού «Εφημέριος» από το έτος 1952 που πρωτοκυκλοφόρησε το περιοδικό έως το έτος 2007 καθώς επίσης να εξετάσει τη χρησιμότητα και το ρόλο των εικόνων των συγκεκριμένων άρθρων στην ποιμαντική επικοινωνία.

* Υποβλήθηκε ως διπλωματική εργασία 164 σελίδων για την απόκτηση μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών (Master) στο Τμήμα Κοινωνικής Θεολογίας της Θεολογικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών, με εποπτεύοντα τον ομ. Καθηγητή Αλέξανδρο Μ. Σταυρόπουλο. Εγκρίθηκε βαθμολογηθείσα με «Άριστα» τον Ιούνιο του 2010.

E-mail επικοινωνίας με τον συγγραφέα: Γ. Σκλίας <gpsklia@gmail.com>

¹ Παράσταση εξωφύλλου: Λεπτομέρεια από την υδατογραφία του Paul Klee, *Σταυροί και κίονες*, 1931, Πινακοθήκη Μονάχου.

Προσπαθεί να προσεγγίσει την εικονογράφηση των ποιμαντικών κειμένων του περιοδικού και κατά το δυνατόν να δώσει απαντήσεις σε ερωτήματα όπως: Ποια η σχέση των εικόνων με το γραπτό λόγο που συνοδεύουν; Λειτουργούν παράλληλα ή ανεξάρτητα από αυτόν; Κατά πόσο το επιτυγχάνουν; Είναι χρήσιμες στην εφαρμογή της ποιμαντικής επικοινωνίας; Η ύπαρξή τους εξυπηρετεί κάποιο ιδιαίτερο σκοπό ή είναι απλώς διακοσμητικές; Ποια είναι τελικά η ποιμαντική τους λειτουργία;

Στην εργασία αυτή εξετάζονται οι εικόνες που παρουσιάζονται και συνοδεύουν τα ποιμαντικά άρθρα του Εφημερίου, είτε σαν αγιογραφία, είτε σαν απλό σχέδιο, είτε σαν σκίτσο, είτε σαν οποιασδήποτε μορφής σύνολο γραμμών και χρωμάτων. Δεν αποτελούν αντικείμενο έρευνας οι εικόνες – ζωγραφιές που περιγράφονται και αναπτύσσονται μέσα στα άρθρα, δηλαδή οι λεκτικές εικόνες². Ως ποιμαντικά άρθρα έχουν επιλεγεί τα άρθρα που τους δίνεται αυτή η ιδιότητα κατηγοριοποίησης από το ίδιο το περιοδικό.³

Η επιλογή των εικόνων που παρουσιάζονται και διερευνώνται στην παρούσα εργασία έγινε με κριτήριο η παράσταση που απεικονίζουν να μην είναι προφανής αλλά να αναφέρεται με έμμεσο τρόπο στο θέμα του άρθρου που συνοδεύουν⁴. Έτσι για παράδειγμα δεν επιλέχτηκε για διερεύνηση φωτογραφία από κοινωνική διαδήλωση που συνοδεύει άρθρο με θέμα τις κοινωνικές διαδηλώσεις. Επίσης δεν επιλέχτηκαν παραστάσεις από τον

² π.χ. η περιγραφή ενός ωραίου τοπίου ή μιας συναισθηματικής κατάστασης (λύπη, χαρά)

³ Στο τέλος κάθε έτους, στο τελευταίο περιοδικό του μηνός Δεκεμβρίου, υπάρχει και ένας κατάλογος περιεχομένων όπου το υλικό όλου του έτους κατατάσσεται σε κατηγορίες π.χ. σε άρθρα ποιμαντικά, άρθρα λειτουργικά κ.λ.π. Οι εικόνες αυτών των άρθρων που χαρακτηρίζονται ως Ποιμαντικά ή με παρόμοιο τίτλο αποτελούν και το αντικείμενο της παρούσας έρευνας. Η κατηγοριοποίηση σταμάτησε το 2005. Από το έτος αυτό και μετά η ένταξη των άρθρων στην κατηγορία «ποιμαντικά άρθρα» γίνεται με βάση το συγγραφέα και τον τίτλο, σε συσχέτιση με τους καταλόγους των προηγούμενων ετών καθώς και με το περιεχόμενο του άρθρου εφόσον αποτελεί ποιμαντικό κείμενο με τη στενότερη έννοια του όρου.

⁴ Επιλέγησαν δηλαδή εικόνες οι οποίες σε μία πρώτη ανάγνωση, δεν γίνονται εύκολα αντιληπτά τα μηνύματα που μεταφέρουν αλλά χρειάζεται μία περαιτέρω διερεύνηση και επεξεργασία, δημιουργούν δηλαδή μια απορία σχετικά με την αναγκαιότητα της παρουσίας τους, επίσης προέρχονται από την καθημερινή ζωή, από εφημερίδες, από δημιουργίες που συναντά ο πολίτης στην καθημερινή του διαδρομή προς την εργασία του κ.λπ.

αγιογραφικό κύκλο. Η όποια διερεύνηση⁵, εικόνων με άμεση αναφορά στο θέμα του άρθρου καθώς και αγιογραφικών εικόνων που παρουσιάζονται στην εργασία έγινε καθαρά για λόγους πληρότητας της έρευνας προκειμένου να καταδειχθεί και η ύπαρξη αυτών των παραστάσεων.

Η προσέγγιση του ερευνητικού προβλήματος της λειτουργίας των εικόνων είναι μεθοδολογικά πολύπλευρη. Οι μέθοδοι έρευνας⁶ που χρησιμοποιήθηκαν είναι η περιγραφική, ερμηνευτική (ανάλυση περιεχομένου) σε συνδυασμό με τη βιβλιογραφική.

Περιεχόμενο

Στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται σύντομη αναφορά στη χρήση της εικόνας στην ποιμαντική επικοινωνία και τη θρησκευτική αγωγή. Γίνεται λόγος, για την αγιογραφική εικόνα και το ρόλο της στην ορθόδοξη λατρεία και την ποιμαντική επικοινωνία. Παρουσιάζονται στοιχεία από τα εποπτικά μέσα της διδασκαλίας του Ιησού. Γίνεται αναφορά στην εικόνα και την εικονική πραγματικότητα και τη χρήση των νέων τεχνολογιών στο ποιμαντικό έργο. Εξετάζεται επίσης η αξιοποίηση της εικόνας στη θρησκευτική αγωγή γενικότερα και στο σχολικό βιβλίο ειδικότερα.

Στο δεύτερο κεφάλαιο παρουσιάζονται στοιχεία για το περιοδικό «Εφημέριος» καθώς επίσης, ο τρόπος κατηγοριοποίησης⁷ των εικόνων και η ερευνητική τους προσέγγιση κατά θεματική ενότητα άρθρων.

Στο τρίτο κεφάλαιο διερευνάται η θεολογική θεμελίωση του ποιμαντικού έργου μέσα από τις εικόνες των ποιμαντικών άρθρων. Οι θεματικές ενότητες άρθρων που εξετάζονται είναι: Ποιμαντική θεολογία και Προϋποθέσεις του ποιμαντικού έργου.

Στο τέταρτο κεφάλαιο εξετάζεται ο τρόπος της ποιμαντικής επικοινωνίας σε διάφορες μορφές και προβλήματα. Οι εικόνες κατηγοριοποιούνται και γίνεται ερευνητική προσέγγισή τους κατά θεματική

⁵ Στο τέλος παρατίθεται ένα ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ στο οποίο δίνεται ένα παράδειγμα του τρόπου επεξεργασίας των εικόνων.

⁶ Ιωάννου Παρασκευόπουλου, *Μεθοδολογία επιστημονικής έρευνας*, Τόμος 1, Αθήνα: έκδοση του συγγραφέα, 1993, σελ. 20-41.

⁷ Η κατηγοριοποίηση γίνεται σύμφωνα με το "Εγχειρίδιο Ποιμαντικής" του καθηγητού της Θεολογικής σχολής Αθηνών, Αλεξάνδρου Μ. Σταυροπούλου.

ενότητα άρθρων. Οι θεματικές ενότητες άρθρων που εξετάζονται⁸ είναι: Όροι και στάσεις της ποιμαντικής επικοινωνίας, Μορφές του ποιμαντικού έργου, Ποιμαντικά προβλήματα, άλλες κατηγορίες.

Στο πέμπτο κεφάλαιο γίνεται διερεύνηση της συγκρότησης της ποιμαντικής με τη βοήθεια σύγχρονων προσεγγίσεων. Οι εικόνες κατηγοριοποιούνται και γίνεται ερευνητική προσέγγισή τους κατά θεματική ενότητα άρθρων. Οι θεματικές ενότητες άρθρων που εξετάζονται είναι: Ερευνητικά προγράμματα, Συνέδρια, Κείμενα τρίτων προς ποιμαντική αξιοποίηση και προβληματισμό, Ποιμαντική βιβλιογραφία, Προλογικά σημειώματα. Από την κάθε κατηγορία επιλέγονται αντιπροσωπευτικές εικόνες, οι οποίες παρουσιάζονται και ερευνάται η ποιμαντική τους διάσταση.

Στο έκτο κεφάλαιο γίνεται μία κριτική θεώρηση της λειτουργίας των εικόνων στα ποιμαντικά άρθρα καθώς και αναζήτηση και υποτύπωση ερεισμάτων για θεολογική θεμελίωση της χρησιμοποίησης των εικόνων στην ποιμαντική και τη θεολογία γενικότερα. Κατόπιν ερευνάται ο κίνδυνος εκκοσμίκευσης από τη χρήση «κοσμικών» μη αγιογραφικών εικόνων στα ποιμαντικά άρθρα του περιοδικού, καθώς αυτές αποτελούν την πλειονότητα των χρησιμοποιούμενων εικόνων.

Η εργασία ολοκληρώνεται με μια σύντομη *ανακεφαλαίωση* και τη *διατύπωση των συμπερασμάτων* της έρευνας.

Στο τέλος της εργασίας παρατίθεται ένα *παράρτημα* που λειτουργεί ως σύντομο ευρετήριο των εικόνων που έχουν χρησιμοποιηθεί στις προηγούμενες σελίδες της εργασίας.

Συμπεράσματα έρευνας

Ανακεφαλαιώνοντας τα περί «εικόνας και ποιμαντικής επικοινωνίας» μπορούμε να συμπεράνουμε τα εξής:

1. Ο άνθρωπος συνδέεται με την έννοια της εικόνας από την αρχή της Δημιουργίας καθώς πλάστηκε «κατ' εικόνα». Εκφράζεται μέσα από αυτήν στην ιστορική του διαδρομή, από τη ζωγραφική στα σπήλαια της

⁸ Από την κάθε κατηγορία επιλέγονται αντιπροσωπευτικές εικόνες, οι οποίες παρουσιάζονται και ερευνάται η ποιμαντική τους διάσταση.

προϊστορικής εποχής, έως την εικόνα της εικονικής πραγματικότητας σήμερα.

2. Στην ποιμαντική επικοινωνία η εικόνα είναι ένα σημαντικό μέσο μετάδοσης καθώς περιέχει μηνύματα, ποιμαντικά, συμβουλευτικά προτρεπτικά. Η χρήση της εικόνας-παράστασης στην ποιμαντική επικοινωνία και γενικότερα στην ποιμαντική διακονία είναι ευρέως διαδεδομένη και αρκετά συχνή.

3. Ο θρησκευόμενος άνθρωπος χρησιμοποιεί την εικόνα στην αναζήτηση του θείου καθώς στο σύνολο των θρησκειών έχουμε την εικονική αναπαράσταση του θεού που λατρεύεται καθώς και των αγίων ή σημαντικών προσωπικοτήτων της.

4. Η Ορθόδοξη Εκκλησία εντάσσει τη βυζαντινή εικόνα στη λατρευτική της ζωή καθώς αυτή ασκεί ποιμαντική διακονία, εκφράζει το δόγμα της ενσαρκώσεως και είναι ένα λειτουργικό σκεύος.

5. Η Δυτική Εκκλησία περιλαμβάνει επίσης την αγιογραφική εικόνα στη λειτουργική της ζωή. Οι εικόνες αυτές όμως διαφέρουν από τις βυζαντινές στην τεχνοτροπία με κύριο χαρακτηριστικό τον έντονο νατουραλισμό.

6. Ο Χριστός χρησιμοποίησε διάφορες παραστάσεις από την καθημερινή ζωή καθώς και άλλα εποπτικά μέσα για τη μετάδοση των πνευματικών και σωτηριολογικών μηνυμάτων.

7. Στη σημερινή εποχή η εικόνα κυριαρχεί, επηρεάζει και γενικά «πληρώνει» τα έντυπα και τη ζωή του ανθρώπου γενικότερα.

8. Η εικόνα της εικονικής πραγματικότητας προσφέρει τρόπους διεξόδου ή «διασκέδασης» στον σημερινό άνθρωπο. Χρησιμοποιείται επίσης για εκπαιδευτικούς σκοπούς προσομοιάζοντας καταστάσεις και γεγονότα.

9. Η εικόνα στη θρησκευτική αγωγή αποτελεί σημαντικό εργαλείο καθώς συντελεί στην αρτιότερη γνωριμία των μαθητών με την ορθόδοξη αγιογραφική τέχνη και γενικότερα στην ολοκλήρωση του σκοπού της θρησκευτικής αγωγής.

10. Ο θρησκευτικός τύπος που κυκλοφορεί σήμερα και παλαιότερα στην Ελλάδα και το εξωτερικό χρησιμοποιεί την εικόνα στις σελίδες του με αυξανόμενο ρυθμό.

11. Το περιοδικό «Εφημέριος» ως έντυπο ποιμαντικής διακονίας υιοθετεί τη χρήση παραστάσεων. Εκδίδεται ανελλιπώς από το 1952 έως σήμερα. Περιλαμβάνει διάφορες κατηγορίες άρθρων με ευρεία θεματολογία και απευθύνεται κυρίως στον εφημεριακό κλήρο. Οι συγγραφείς είναι πολλοί. Ο καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών Σταυρόπουλος Αλέξανδρος έχει συγγράψει το μεγαλύτερο αριθμό εικονογραφημένων άρθρων.

12. Τα άρθρα ποιμαντικού περιεχομένου περιέχουν εικόνες σε αρκετά μεγάλο ποσοστό. Η εικονογράφηση των ποιμαντικών άρθρων προσδιορίζεται χρονικά κυρίως από το 1983 και μετά. Στην προσπάθεια αυτή συνέβαλε και η πρόοδος της τεχνολογίας, η οποία διευκόλυνε το έργο αυτό από τεχνικής πλευράς.

13. Τα άρθρα που εικονογραφούνται περιλαμβάνουν παραστάσεις που ανήκουν στον αγιογραφικό κύκλο, δηλαδή αναπαριστούν αγίους, σκηνές από τη ζωή του Χριστού αλλά και εικόνες, μη αγιογραφικές, «ασυνήθιστες» σε εκκλησιαστικό περιβάλλον, «κοσμικές» καθώς προέρχονται από την καθημερινή ζωή του κόσμου. Είναι σκίτσα, γελοιογραφίες, φωτογραφίες, παραστάσεις μεγάλων ζωγράφων. Οι «κοσμικές» παραστάσεις υπερτερούν σε αριθμό κατά πολύ των αγιογραφικών.

14. Η λειτουργία της εικόνας στα ποιμαντικά κείμενα του περιοδικού «Εφημέριος» σίγουρα αποτελεί ένα ενδιαφέρον θέμα με πολλές προεκτάσεις και παράλληλα συνδέσεις στην άσκηση της ποιμαντικής διακονίας.

15. Ο ποιμαντικός λόγος μέσω της εικόνας πρέπει να μας απασχολεί, αφού αποτελεί μια μορφή ποιμαντικού έργου και έναν τρόπο ποιμαντικής επικοινωνίας.

16. Η τοποθέτηση αγιογραφικών παραστάσεων σε ποιμαντικά και γενικότερα θεολογικά κείμενα είναι κάτι το σύνηθες και θεωρείται καθόλα φυσιολογικό και έχει αναφερθεί η ποιμαντική τους σκοποθεσία και λειτουργία.

17. Η συνοδεία των ποιμαντικών άρθρων με «κοσμικές» εικόνες είναι όμως κάτι το πρωτότυπο και ασυνήθιστο.

18. Οι εικόνες αυτές στα άρθρα ποιμαντικού περιεχομένου του περιοδικού «Εφημέριος» :

α. Λειτουργούν είτε αυτόνομα, έχοντας το δικό τους ποιμαντικό λόγο, είτε συμπληρώνοντας το κείμενο που συνοδεύουν. Γενικά μπορούμε να πούμε ότι χρησιμοποιούνται ως ποιμαντικά εργαλεία για τη μετάδοση «ποιμαντικών» πληροφοριών και «ποιμαντικών» μηνυμάτων.

β. Προβάλλουν αναγκαιότητες και υποχρεώσεις ποιμένων και ποιμενομένων.

γ. Τονίζουν τον διαρκή αγώνα του ανθρώπου ανάμεσα στο καλό και το κακό.

δ. Υποδεικνύουν την ορθή στάση του ανθρώπου απέναντι στα επιτεύγματα της επιστήμης και την ορθή διαχείριση των ανακαλύψεων της.

ε. Προτείνουν την σφαιρική θέαση των πραγμάτων και των γεγονότων και την αποφυγή της μονομέρειας στην ποιμαντική πράξη και σκέψη.

στ. Πληροφορούν τον αγωνιζόμενο άνθρωπο ότι στην πνευματική ζωή θα σχινοβατεί και κατά συνέπεια θα πρέπει να επιστρατεύσει όλες του τις δυνάμεις για να μην «πέσει».

ζ. Προτρέπουν τον άνθρωπο να μετρά τα πνευματικά «βήματά» του και να μην ενεργεί απερίσκεπτα και χωρίς σοφία.

η. Παρουσιάζουν τις δυσκολίες της ποιμαντικής επικοινωνίας.

θ. Προτρέπουν σε στάση φιλοξενίας του ποιμαινομένου για καλύτερα αποτελέσματα.

ι. Προβάλλουν παραστατικά τον τρόπο συνύπαρξης ποιμένων και ποιμενομένων, στρατευομένης και θριαμβεύουσας Εκκλησίας.

ια. Προτείνουν τρόπους και εναλλακτικές μορφές διακονίας στη ζωή της Εκκλησίας.

ιβ. Παρουσιάζουν τα αποτελέσματα των λαθεμένων επιλογών της κάθε εποχής.

ιγ. Υποδεικνύουν στάσεις και τρόπους αντιμετώπισης των διαφόρων γεγονότων και καταστάσεων της καθημερινής ζωής των ανθρώπων.

ιδ. Πληροφορούν, προτρέπουν, καθοδηγούν, δημιουργούν προβληματισμούς, παροτρύνουν σε αποφυγή πράξεων και καταστάσεων που ζημιώνουν πνευματικά.

ιε. Προτείνουν στάσεις απέναντι σε μεγάλα προβλήματα της ανθρωπότητας.

ιστ. Προβάλλουν τρόπους αντιμετώπισης από την Ορθόδοξη Εκκλησία καταστάσεων που δεν έχουν εμφανιστεί στο παρελθόν ή έχουν παρουσιαστεί με άλλη μορφή.

ιζ. Ανοίγουν διεξόδους προτείνουν μορφές δράσεις του σύγχρονου ανθρώπου ώστε να καταρτιστεί, να αυξήσει τις γνώσεις του και να πορευτεί με περισσότερα όπλα στις δυσκολίες της ζωής.

ιη. Προτρέπουν σε ερευνητικά προγράμματα και άλλες απαραίτητες δράσεις ώστε να οργανωθεί καλύτερα η εκκλησιαστική ζωή και να επικαιροποιηθεί αυτή στο σήμερα.

ιθ. Μεταφέρουν συναισθήματα και καταστάσεις που το κείμενο δεν μπορεί να αποδώσει στο μέτρο που αποδίδει η εικόνα.

κ. Η χρήση τους απορρέει και μπορεί να θεμελιωθεί αφενός στην ποιμαντική αρχή της πρόσληψης και του εξαγιασμού του κόσμου και αφετέρου στην προσέγγιση του ποιμαντικού έργου και των κατηγοριών του.

19. Η πρόσληψη και ο εξαγιασμός του κόσμου είναι η κύρια αποστολή της Εκκλησίας στη γη. Είναι καθήκον και υποχρέωση του ποιμένα και όσων ασχολούνται με την ποιμαντική επιστήμη στη θεωρία ή την πράξη. Στο σημείο αυτό θα πρέπει να αναφέρουμε ότι το αυτονόητο αυτό άνοιγμα της Εκκλησίας προς την κοινωνία δεν πραγματοποιείται στον προσδοκώμενο βαθμό.

20. Η πρόσληψη κοσμικών στοιχείων ως ποιμαντικών εργαλείων συνάδει επίσης με την προσέγγιση του ποιμαντικού έργου και των κατηγοριών του.

21. Οι απαντήσεις στα ερωτήματα: ποιον ή τι ποιμαίνουμε, ως προς τι ποιμαίνουμε, πού ποιμαίνουμε, πότε ποιμαίνουμε και κυρίως πώς ποιμαίνουμε μας οδηγούν σε μία προοπτική ανευρέσεως νέων ποιμαντικών εργαλείων όπως οι «κοσμικές» παραστάσεις.

22. Η πρόσληψη όμως των κοσμικών στοιχείων και η περαιτέρω χρήση τους ως ποιμαντικών εργαλείων θα πρέπει να γίνεται με διάκριση και όχι άκριτα για να αποφευχθεί ο κίνδυνος της εκκοσμίκευσης.

23. Η αυτογνωσία, ο πνευματικός αγώνας, η άσκηση, η πνευματική πρόοδος, η απαλλαγή από τα πάθη, η έλλειψη εγωιστικών κινήτρων για αυτοπροβολή βοηθούν στη σωστή επιλογή και στην αποφυγή της εκκοσμίκευσης.

24. Ένα άλλο στοιχείο που μας βοηθά στην ορθή εκλογή είναι η επανασύνδεση της Λατρείας μας με την καθημερινή ζωή. Η σύνδεση αυτή φαίνεται ότι είναι απαραίτητη των καιρών και σχετίζεται με την αναγέννηση της Εκκλησίας γενικότερα.

25. Σημαντική συμβολή επίσης θα μπορούσε να παράσχει και η μελέτη της κακής χρήσης των εικόνων από τη θύραθεν επιστήμη.

26. **Η ορθή επιλογή** εικόνων ως ποιμαντικών εργαλείων απαιτεί ποιμαντική γνώση και κατάρτιση, ορθή στάση απέναντι στον αδελφό μας που ποιμαίνουμε, άνοιγμα στον κόσμο, διάκριση, αυτογνωσία, πνευματικό αγώνα.

27. Στόχος της είναι να επιτευχθεί μια ωφέλιμη «ποιμαντική» ανάγνωση των παραστάσεων της σύγχρονης εποχής και η χρησιμοποίηση των εικόνων να γίνει ένα **άλλο**, εναλλακτικό, παράλληλο, συμπληρωματικό με το κείμενο ή αυτόνομο **μέσο** στην ποιμαντική επικοινωνία με τον αναγνώστη.

28. Η παρούσα εργασία η οποία πραγματοποιήθηκε στο κατεξοχήν ποιμαντικό έντυπο/περιοδικό της Εκκλησίας μπορεί να αποτελέσει αφετηρία και αφορμή παρόμοιων ερευνών και σε άλλα έντυπα του εκκλησιαστικού τύπου Ιερών Μητροπόλεων, ενοριών, εκκλησιαστικών ομάδων για να διερευνηθεί και εκεί η χρήση και η λειτουργία εικόνων ως ποιμαντικών εργαλείων και μέσων μετάδοσης ποιμαντικών μηνυμάτων.

29. Ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα θα ήταν επίσης μία ανάλογη έρευνα σε ιστοσελίδες με εκκλησιαστικό και θρησκευτικό περιεχόμενο.

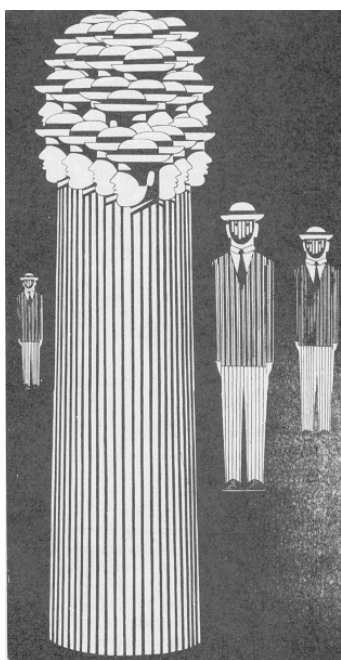
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ : «Ανάλυση εικόνας»

Σφαιρική θέαση

Ο ποιμένας, όπως και κάθε ηγέτορας μικρής ή μεγάλης ομάδας, συχνά καλείται να λάβει αποφάσεις που μπορεί να έχουν σοβαρές επιπτώσεις σε αυτόν και στους γύρω του. Θα πρέπει τότε να λάβει υπόψη του πολλές παραμέτρους, ώστε η κρίση του να είναι ορθή και ωφέλιμη. Θα πρέπει να αποφύγει τις μονομέρειες και την ακαμψία. Αντίθετα θα πρέπει να είναι ευέλικτος και «σφαιρικός». Να βλέπει όσο το δυνατόν περισσότερες πλευρές και πτυχές των θεμάτων τα οποία θα κληθεί να ερευνήσει, να σχεδιάσει εξελίξεις και να δώσει πορεία και διέξοδο.

Το άρθρο με τον παραπάνω τίτλο προτρέπει στη σφαιρική θέαση των πραγμάτων και στην αποφυγή της μονομέρειας.

Στην παρακάτω εικόνα (Εικ.26) κεντρική παρουσία κατέχει ένας

Εικ.26¹⁰

Ο τόσον-όσον

⁹ Αλεξάνδρου Μ. Σταυροπούλου, *Ο τόσονόσον (μνήμη ενός σοφού ανθρώπου)*, εν: Εφημέριος, 1990, σελ. 344-345.

¹⁰ Γιάννης Γαΐτης, *Κιονόκρανο*.

κίονας, πάνω στον οποίο υπάρχουν πολλά κεφάλια καλυμμένα με καπέλα, τα οποία βλέπουν προς όλες τις κατευθύνσεις. Υπάρχουν επίσης και άλλα τρία πρόσωπα με καπέλα, τα οποία όμως έχουν ανθρώπινο σώμα και τα οποία κοιτούν μπροστά.

Κεντρικό μήνυμα της παράστασης αυτής είναι η σφαιρική και καθολική θέαση των πραγμάτων και των γεγονότων σε αντιδιαστολή με τη μονομέρεια και το μονόπλευρο. Ο ποιμένας, και όχι μόνο, θα πρέπει να «συναντά» τους ανθρώπους και τα γεγονότα με σοφία και σύνεση, όχι μονόπλευρα και μεμονωμένα αλλά να «ψάχνει» και να αποκαλύπτει όλες τις πλευρές του κάθε θέματος.

Τονίζει τη σοφία που πρέπει να διαθέτει κάποιος στις αποφάσεις του, στις κρίσεις, στις συμβουλές μας, στην καθημερινή και γενικότερα στην πνευματική μας ζωή. Η σφαιρικότητα του χειρισμού των θεμάτων «προτείνεται», καθώς είναι κεντρική μορφή στην παράσταση σε αντιδιαστολή με την στατικότητα των τριών άλλων μορφών. Επίσης ο κίονας είναι υπερυψωμένος, ώστε να μπορεί να βλέπει καλύτερα και μακρύτερα σε αντίθεση με τις άλλες μορφές που έχουν σαφώς μικρότερο οπτικό πεδίο αποτέλεσμα της μονομέρειας που τις διακατέχει. Στο άρθρο γίνεται μνεία της παραπάνω εικόνας.